

ข่าวจาก หนังสือพิมพ์ แนวหน้า
ฉบับวันพุธที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2566

คอลัมน์กวนน้ำให้ใส : 1 ปี สงครามรัสเซีย-ยูเครน โลกวิกฤตอะไร
สงครามโลกครั้งที่ 3 จะเกิดขึ้นจริงหรือ?

เว็บไซต์ข่าว เอเชียไทมส์ www.asiatimes.com ได้ตีพิมพ์บทความ “World War III is already here” เขียนโดย By BRANDON J WEICHERT แปลง่ายๆ ว่า “สงครามโลกครั้งที่สาม กำลังเกิดขึ้นมาต่อหน้าต่อตาเราแล้ว”

เนื้อหาวิเคราะห์สถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ในโอกาสครบรอบ 1 ปี และพิจารณาท่าทีคำพูดของประธานาธิบดีโจ ไบเดน ของสหรัฐฯ และประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ของรัสเซีย รวมทั้งการที่ไปทำให้จีนเข้ามาพัวพันมากขึ้นเรื่อยๆ ว่ากำลังสูมไฟเข้าสถานการณ์ให้บานปลายลุกลามไปสู่การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 3 พร้อมกับชี้ว่า สงครามครั้งนี้ ฝ่ายชาติตะวันตกใช้ว่าจะเอาชนะได้อย่างง่ายดาย นั่นคือบทวิเคราะห์และคาดการณ์สถานการณ์ ส่วนเหตุการณ์จริงจะบานปลายไปขนาดนั้นหรือไม่ จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม 1 ปีที่ผ่านมา สงครามรัสเซีย-ยูเครน ก็สร้างวิกฤตแก่สังคมโลก และเศรษฐกิจไทย มากแล้วหลายประการ เมื่อเดือนที่แล้ว (ม.ค.) กองวิจัยเศรษฐกิจการค้ำหมาก สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้วิเคราะห์ผลกระทบจาก “วิกฤตรัสเซีย-ยูเครน” ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ว่า เกิดอะไรขึ้นกับประเทศไทยบ้าง เกิดอะไรขึ้นกับทั่วโลก และส่งผลกระทบต่อการส่งออกของไทยอย่างไร และทิศทางจากนี้จะเป็นอย่างไร? ขอสรุปให้เห็นภาพ และปัจจัยสำคัญๆ ดังนี้

1. วันที่ 24 ก.พ. 2565 รัสเซียเริ่มเข้าไปปฏิบัติการพิเศษทางทหารในยูเครน ด้วยชนวนเหตุจากกรณีพิพาทเรื่องดินแดน จนนำไปสู่การคว่ำบาตรรัสเซียจากนานาประเทศ รัสเซียปฏิบัติการทางทหารโจมตียูเครน โดยให้เหตุผลว่า เพื่อรักษาสันติภาพในแคว้นลูฮันสก์และโดเนตสก์ และเพื่อปกป้องความมั่นคงจากการขยายอิทธิพลของชาติตะวันตกและ NATO รัสเซียประกาศรับรองเอกราชของแคว้นลูฮันสก์และโดเนตสก์ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคดอนบาสของยูเครน ซึ่งเป็นพื้นที่อิทธิพลของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่ฝักใฝ่รัสเซีย

2. ด้านชาติตะวันตก หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าทางการทหารกับรัสเซีย ด้วยการประกาศคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ เพื่อกดดันรัสเซียให้ยุติการปฏิบัติการ ในช่วง 3 เดือนแรกของการสู้รบ ทั้ง 2 ฝ่ายมีความพยายามที่จะเจรจาสันติภาพกันหลายครั้ง โดยมีตุรกีเป็นสื่อกลาง แต่การเจรจาก็หยุดชะงักลงตั้งแต่ช่วงเดือนพ.ศ.2565 ซึ่งเป็นช่วงที่รัสเซีย เข้ายึดครองเมืองมารีอูโปล ซึ่งเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการขนส่งที่สำคัญในทะเลดำ ทำให้การขนส่งสินค้าของยูเครนออกจากท่าเรือในทะเลดำถูกปิดกั้น และเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่ฟินแลนด์และสวีเดนประกาศละทิ้งความเป็นกลางทางการทหารด้วยการสมัครเข้าเป็นสมาชิก NATO

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายเดือนก.ค. 2565 มีความคืบหน้าด้านบวก ที่สำคัญ คือการที่รัสเซียและยูเครนลงนามในข้อตกลง Black Sea Grain Initiative โดยมีตุรกีและองค์การสหประชาชาติเป็นสื่อกลาง เพื่อเปิดทางให้ยูเครนส่งออกธัญพืชและสินค้าเกษตรอื่นๆ ผ่านทะเล

ดำ ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยุโรปในด้านพลังงานก็มีความตึงเครียดมากขึ้น เนื่องจากรัสเซียยุติการจ่ายก๊าซธรรมชาติผ่านทางท่อ Nord Stream 1 ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการส่งก๊าซไปยังยุโรป โดยให้เหตุผลว่า ผลจากมาตรการคว่ำบาตรของชาติตะวันตกทำให้รัสเซียยังไม่ได้รับคืนอุปกรณ์สำคัญของท่อส่งก๊าซที่ส่งไปซ่อมบำรุง พร้อมทั้งตั้งเงื่อนไขว่าจะไม่จัดส่งก๊าซจนกว่าจะมีการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร และหลังจากนั้นไม่นาน รัสเซียก็เข้าไปโจมตีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ซาโปริซเซียของยูเครน จนสร้างความกังวลถึงการเกิดสงครามนิวเคลียร์

3. สถานการณ์ความขัดแย้งยกระดับความรุนแรงขึ้นอีกขั้นในช่วงเดือนก.ย 2565 หลังจากรัสเซียสั่งระดมกำลังสำรองเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวนกว่า 300,000 นาย ไปร่วมการต่อสู้ในยูเครน

เมื่อวันที่ 30 ก.ย. 2565 รัสเซียได้ประกาศผนวก 4 แคว้นของยูเครนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย ได้แก่ โดเนตสค์ ลูฮันสค์ เคอร์ซอน และซาโปริซเซีย ขณะที่ชาติตะวันตกไม่ยอมรับการผนวกดินแดนดังกล่าว และในวันเดียวกัน ยูเครนก็ตอบโต้ด้วยการยื่นคำขอเข้าร่วมเป็นสมาชิก NATO ซึ่งขัดต่อเงื่อนไขการยุติการสู้รบที่รัสเซียเคยเสนอเมื่อครั้งที่มีการเจรจาสันติภาพ

หลังจากนั้นไม่นาน ก็เกิดเหตุระเบิดที่สะพานไครเมีย โดยฝ่ายรัสเซียได้กล่าวหาว่าเป็นฝีมือของฝ่ายยูเครน ซึ่งทำให้รัสเซียนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการระงับข้อตกลง Black Sea Grain Initiative ชั่วคราว แต่ในช่วง เดือน พ.ย. 2565 ก็ได้มีการตกลงขยายระยะเวลาบังคับใช้ออกไปจนถึงเดือนมี.ค.2566 ในช่วงเดือนพ.ย. - ธ.ค.2565

4. ปัจจุบัน การสู้รบมีแนวโน้มยืดเยื้อและยกระดับรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ หลังรัสเซียยกระดับปฏิบัติการทางทหารด้วยการโจมตีโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของยูเครนจนเสียหาย กว่า 50% ทำให้ยูเครนยืนยันว่าจะไม่ยอมเจรจาจนกว่ารัสเซียจะถอนกำลังทหาร และยอมรับอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของยูเครน ขณะที่ชาติพันธมิตร NATO ให้คำมั่นว่าจะจัดส่งอาวุธยุทโธปกรณ์และให้การสนับสนุนทางทหารในการต่อสู้กับรัสเซียจนถึงที่สุด ฝ่ายรัสเซียก็มีการลงนามความร่วมมือทางการทหารครั้งใหญ่กับเบลารุสเมื่อช่วงต้นเดือนม.ค. 2566 สะท้อนว่า สถานการณ์ความขัดแย้งน่าจะยังไม่สิ้นสุดในเร็ววันนี้

5. มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่สำคัญ พันธมิตรชาติตะวันตก นำโดย สหรัฐฯ สหภาพยุโรป (EU) และกลุ่ม G7 ร่วมกันประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมรอบด้านและรุนแรงที่สุดครั้งหนึ่งเท่าที่เคยมีมา หวังที่จะสร้างแรงกดดันต่อเศรษฐกิจรัสเซียอย่างหนัก เพื่อกดดันให้รัสเซียยุติการสู้รบ หรือเพื่อใช้เป็นเครื่องมือต่อรองในการเจรจา การคว่ำบาตรด้านการเงิน การธนาคาร การลงทุน อาทิ การตัดธนาคารของรัสเซียออกจากระบบการชำระเงิน SWIFT การอายัดเงินสำรองของธนาคารกลางและสถาบันการเงินของรัสเซีย การห้ามลงทุนเพิ่มในรัสเซีย

การคว่ำบาตรด้านพลังงาน อาทิ สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร แคนาดา สั่งห้ามนำเข้าน้ำมัน และก๊าซจากรัสเซียทั้งหมด, EU ระงับการนำเข้าถ่านหิน ระงับการนำเข้าน้ำมันดิบจากรัสเซียทางทะเล และจะห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันจากรัสเซียตั้งแต่วันที่ 1 ธ.ค. 2566, EU G7 และออสเตรเลียใช้มาตรการจำกัดเพดานราคาน้ำมันดิบ ที่นำเข้าจากรัสเซียที่ 60 เหรียญสหรัฐต่อ

บาร์เรล การคว่ำบาตรด้านการค้าสินค้าและบริการ อาทิ จำกัดการส่งออกสินค้าที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม ที่สำคัญทางเศรษฐกิจและการทหารของรัสเซีย เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีขั้นสูง อุปกรณ์โทรคมนาคม เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์ ทองคำและผลิตภัณฑ์ทองคำ ห้ามนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากรัสเซีย และระงับการให้บริการขนส่งสินค้าแก่รัสเซีย

6. รัสเซียตอบโต้มาตรการคว่ำบาตรของชาติตะวันตก รัสเซียตอบโต้ ด้วยการประกาศรายชื่อประเทศที่ไม่เป็นมิตร ซึ่งเป็นประเทศที่ร่วมคว่ำบาตรรัสเซียจำนวน 48 ประเทศ เพื่อกำหนดมาตรการเฉพาะ อาทิ การห้ามส่งออกสินค้ามากกว่า 200 ประเภท เช่น ด้านโทรคมนาคม การแพทย์ยานพาหนะ การเกษตร และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การห้ามธนาคารรัสเซียทำธุรกรรมเกี่ยวกับหุ้นหรือการโอนหุ้น การกำหนดให้บริษัทรัสเซียจ่ายหนี้ต่างประเทศด้วยสกุลเงินรูเบิล ห้ามขายหุ้นในธนาคารและธุรกิจที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อรัสเซีย ตลอดจนการห้ามส่งออกน้ำมันให้ประเทศที่ร่วมมาตรการจำกัดเขตแดนน้ำมันรัสเซีย การคว่ำบาตรและการตอบโต้ สร้างผลกระทบต่อโลก อย่างไร และกระทบต่อไทยอย่างไร?

นี่คือสถานการณ์วิกฤตระดับโลก ล่อแหลมอย่างที่สุดในประวัติศาสตร์โลก และจากข้อมูลเหล่านี้ สังคมไทยต้องช่วยกันขบคิดต่อไปได้ว่า ไทยกำลังจะมีการเลือกตั้งในอีกไม่กี่เดือน รัฐบาลชุดใหม่ใครกำหนดนโยบายต่างประเทศ กำหนดอย่างไร จะมีผลต่อการชักพาไทยไปสู่สถานการณ์ใด? สำคัญอย่างมาก

ติดตามต่อ พุ่งนี้

สารส้ม